

NOVINKY Z ČECH.

Převodní informace od zpravodaje "Pok. Záp."

ica — V Praze, 27. dubna.

Válka španělsko-americká a Čechy. Dělení světa. Rakousko: Říšská rada. Žaloba pro diety. Politický ruch v Čechách. Sjezd rakouských slovanských novinářů. Výstava v technické v Praze. Rozsudek pro bono proslulosti zrušen. Národní divadlo internacionální. Nová česká opera. Stávký. 1. květen. Jaro.

Válka španělsko-americká zaujímá i Čechy. Především proto, že máme v Americe bezmála už na milion českých bratří, mimo to proto, že jakmený národ náš sympatizuje se snahou Spojených Států, zrušiti nesnesitelného Kubánců a do třetice zajímáme se o válku, protože i pro nás nebude bez následků. Proto kamkoli se v Praze hne, všude, ač současně události ve Vídni mocně pozornost na se poutají, hovoří se čile o válce. Jsme zvědaví, jak se zachovají američtí Čechové. Není zde tajno, že v době války americké, kdy Sever stál proti Jihu, usiluje o zrušení otroctví, Čechové tehdy početně mnohem slabší čile, ba měrou vynikající se války účastnili; i soudíme, že pro zrušení otroctvého jáma na Kubě Čechové znovu se rozohní a naše city letí jim vstříc. Vůbec v Čechách jsou sympatie na straně americké. Ne tak v celém Rakousku. Tu, onde horují pro Španělsko. Jen finanční svět je klidný. Vydělává. Objednávky americké hnuly průmyslem a dovoz cukru z Ameriky i jiných tovarů soudí se, že bude za války do Evropy menší a tím že stoupne výrobek domácí. Jen z obilí u nás strach. Je ho po loňské neúrodě u nás nedostatek a bursovníci už teď zvyšují jeho ceny. Naléhá se proto na vládu co nejdříve, aby snížila clo, by nejnepříjemnější plodiny lidu se nezdražily nesnesitelně a tak aby nastal hlad, jehož beztoho všude dosti. Hovory o těchto akcích dnes plní Prahu. A tak denně vzpomínáme našich rodáků zámořských.

Dělení světa. — V Petrohradě vyšla politická brožura o budoucnosti národů a utváření nových situací. Nás z ní může zaujmáti jen osud Rakouska a okolí. A vizme, co se o tom usuzuje. Rakousko bude prý rozděleno. Německé země připadnou Němcům, jichž říše bude sáhati od Baltu až k moři Jaderskému. Země Slovanské ostanou sic združeny v Rakousku, ale toto bude pod vlivem Ruska právě tak, jako země románské Itálie, Španěly a Portugalsko ostanou se pod vrchním vedením Francie. Evropě přisuzuje brožura tedy rozčlenění na tři hlavní moci. Slovanstvo s hlavou Ruskou, románské národnosti s vedením Francie a Německo. Anglie ostane prý osamocena. . . . Nu, toto dělení nás valně neláká a hodně vody uteče, než k němu dojde. A nestane se také dle jeho prorocství do písmene. Ale rakouské politiky měla by brožura poučiti. Není to první projekt, který odtrhne Němce z říše Rakouské — naopak projekt tento se považuje většinou jen — za otázku času. Proto, jak často jsme už psali, "memento mori!" Nepřestanou-li rakouské vlády Slovanům činiti bezpráví, musí tito navazovati styky slovanské a spřádati lano spojení s říší ruskou. Pud sebezachování je mocný u národů a historie učí, že pud překonal dosud vše. A překoná i odpor rakouských vlád, které jsou denně slabší, a jichž bezhlavá politika kope sama hrob rozpadnutí.

Říšská rada:

Skandály jsou tu zas na denním pořádku. Jak jsme psali, nedělá se nic sic, jedná se jen o obžalobu místopředsedu Badeniho proto, že vydal jazykovou nařízení. Včera

mluvil proti obžalobě Kramář. Za jeho řeči opakovaly se výstupy z loňských krvalů. Němci zúfili, nadávali, řvali, bučeli, mlátili do stolů, plivali. . . . inu v parlamentě bylo jako ve zvěřinci. . . . A jedno takové představení stojí kolik tisíc zlatých!

Němci jásali. Návrh na obžalobu Badeniho byl většinou osmi hlasů dán výboru 36člennému k úvaze. Z toho Němci radostí se div nezfančí. Ve věci sic toto vítězství nic neznamená, neboť fakticky návrh padne, (musily by pro jeho přijetí hlasovati dvě třetiny členů sněmovny a této majority Němci neseženou) ale pozoruhodno je přece. Právce mohla i zde levice přemoci, ale — jednak ji zradili klerikálové, kteří utekli od hlasování a je na čase, aby pravice se těchto zbabelců zbavila. Jednak scházelo neméně než 12 slovanských poslanců a tři: Vašatý, Kaizl a Kurz vřebec nehlasovali.

Bude se tedy o obžalobě Badeniho jednati ve výboru. Prohrata tato má zase ale výhodu: ve výboru vyjde na jevo pravda, kterou v parlamentu umlčuje obstrukce řvaním.

Badeni prý se zbláznil, a upadl prý u císaře v nemilost, tak hlásají německé a po nich i cizozemské listy. Vše to je lež. Badeni je zdrav, čil a nedávno pobyl ve Vídni v dlouhé rozmluvě s předním rádcem koruny s hrabětem F. Thunem.

Žaloba pro poslanecké diety. — Jak známo pro obstrukci násilnou vyloučilo loni presidium rakouské sněmovny poslance Wolfa, Cingra, Bernera a jiné na tři schůze z parlamentu a strhlo jim i diety. Poslanci žalovali pro diety vládu a soud rozhodl, že diety poslancům tím patřily. . . . Wolf jásá podruhé! To bude opice!

Jazyková debata bude brzo na denním pořádku. Předsednictvo sněmovny povolilo nátlaku vlády a obstrukce a dalo na program jazykové návrhy. Je jich jen devět a mimo vládu, která do jednání zasáhne a jejíž prohlášení se zveřejně očekává, přihlášeno je 54 řečníků! Pomož Pán Bůh až se to semele, to bude opravdu "jazyková" debata. Ale výsledek mít nebude.

Němčina se státní řečí nestane a Němci proto pokoj nedají.

Vášina v rakouském parlamentu už žádná není. Po hlasování o obžalobě Badeniho nelze o ní mluvit. A bude tak lépe. Především jsme už, že nynějšímu sdružení tak zvané většiny bude nejdříve, když vykopne nespolehlivé klerikály a stane se tak obrovskou menšinou ryze slovanskou. Zápas potom bude čistě národní a dá se opřít o cizinu. —

Politický ruch v Čechách stále je čilý. Otevřený list Grégrův rozvinul hladinu a posílil radikály. Sic čas trochu vlny zase zmírnil a také Grégr sám se o to novým — zase tišším — listem pokusil, ale napjetí tu je. A bude s bezvýsledností české politiky, byť se to jakkoli tutilo, stoupáti. Národní dělnictvo postupuje dnes s Mladěchy intenzivně, ač kloní se skoro víc k radikálům. V minulém týdnu konaly se schůze národního dělnictva v Praze, na Vinohradech, ve Vršovicích, na Malé Straně a v Břevnově. Politické schůze konala svobodomyšlná strana v Praze, jež oslavila jubileum 25letého trvání pěknou, ač tichou schůzí ve vlastních místnostech. Schůze vyzněla svornou tendencí. Velká hospodářská schůze konala se v Hradci Králové a manifestační schůze národní byly v Husinci.

Sjezd slovanských novinářů rakouských bude ve dnech 17—22. června odbýván v Praze. Za účelem jednoty a svorného postupu národního proti buntujícímu se Ně-

mectvu sjedou se zástupci všeho slovanského tisku v Rakousku ku společným poradám. Psali jsme tedy správně, že ve slovanském postupu se v Rakousku pracuje, ovšem pozvolna, ale tím bohdá pevněji. Listy polské, slovinské, chorvatské, srbské, slovácké, ma-loruské, české, moravské i slezské ohlásily dnes již své zástupce, jichž počet stále roste.

Technická výstava v Praze. — Staré výstaviště naše zase oživilo. Sta dělníků se tu hemží. Budovy staré, tu zbylé, se opravují, čistí a upravují, parky se zelení vyšperkovávají, vše chystá se k nové technické výstavě, na níž český důmysl a česká tvořivost budou triumfovati. Vše, co inženýrství, stavitelství a jim příbuzné odvětví po dnešní dobu vytvořily, vše bude sem sneseno a vystaveno. Technická výstava bude též čistě odbornou, ale bude mít též předávkou zábavní a požitkové. Koncerty, fontaina, nové diorama (bitva na Bílé hoře) a jiné zábavy budou osvěžovati účastníky po prohlídce věcné a budou lákati obyvatelstvo i po sezónní výstavě nepřetržitě do Král. Obory.

Rozsudek pro české prosincové bouře v Praze zrušen. Jak známo četní soudcové soudili výtržnosti

ví dělnictvo všech odstínů. V Praze budeme mít konkurenci mezi dělnictvem národním a internacionálním. Námecce Střeleckého ostrova internacionály vyhodil se slavností, aby mu tam nedělali ostudu.

Správa Národního divadla si socínky vzala tedy — sama. . . . Že dojde k demonstracím, je všeobecná obava. Potvrzuje se tedy, co jsme psali. Policie veškeré právo zakázala.

Jaro hlásí se u nás plným proudem. Polní práce rychle postupují. Jen aby v máji nenastaly zimy. Dle nestálé zimy se čeká nestálé léto i jaro. Proto rolníci s obavou hledí vstříc budoucnu. Stavební ruch ale ještě spí. Není peněz, není úvěru.

Pozdrav!

Podmořské lodí.

Bujná fantazie Julia Vernea se známila nás v románu 'Dvacet tisíc mil pod mořem' s novým plavidlem, které rovnou měrou může se pohybovati pod vodou, jako na povrchu jejím. Loď kapitána Ne-mo nebuďe ovšem nikdy v tomto tvaru brázdití vodu okeánův; však není pochybnosti, že tímto svým románem Verne roznítil vynaléza-

tepnití zde tlaskavý náboj, avšak zapálení jeho selhalo.

Podobné pokusy opakovány byly také později. Před 35. roky vypravily v občanské válce jižní státy americké podmořský člun, jehož posádce 8 mužů se podařilo vniknouti pod nepřátelskou loď Housatonic a vyhoditi do povětří. Ale také vítězové při této výpravě zahynuli, bezpochyby tím, že podkop dříve vybuchl, než se útočníci zachrániti mohli.

Slavný Nordenfeldt, vynálezce rychlopalného děla, pokusil se také o sestrojení podmořské lodice torpédové a vystavil ji r. 1885 na výstavě v Kodani. Loď ta poháněna byla třemi parními stroji; a v tom ležel její nedostatek, neboť nešlo lze opatřiti pro troje topeniště dostatečného kyslíku. Nordenfeldtova lodice měla 33m (36 1/2 yardu) délky, 4 metry šířky a 160 tun váhy. Stroje zařízeny byly na výkon 250 koní. Ponořování do hloubky mělo prováděno býti napouštěním vody a dvěma svislými vrutlemi po obou stranách lodního trupu. Kormidlením tímto směrem mělo řízení býti varohovými ploutvemi. Turecká vláda zakoupila 3 takové lodí, ale o jejich výkonech nikdy již slyšeti nebylo.

Znamý francouzský stavitel loď Dupuy de Lome zabýval se již před 20 lety budováním podmořského člunu, jež nazval Gymnote. Po úplném nezdaru prvních pokusů ujal se Gymnota inženýr Gustav Zédé a opatřil jej elektrickým motorem. Loď se r. 1887 v Touloně tak osvědčila, že jej vláda francouzská pověřila stavbou nové podmořské lodice, kteréž dáno jméno stavitelovo. Při zkouškách, které s tímto novým člunem roku 1896 konány byly, objevily se však četné nedostatky. A poněvadž mezi tím Zédé byl již zemřel, vypjala francouzská vláda ceny na zdokonalení torpédové lodice podmořské.

Téhož roku zkoušen byl Goubettův podmořský člun, k tomu určený, aby zničil podmořské zákopy. Délka jeho měří 6m, největší průměr pak toliko 2m. Výsledek pokusů byl uspokojivý.

Španělský poručík Peral sestrojil rovněž loni podmořskou torpédovou lodici, kteráž u španělské vlády došla velikého uznání.

Sp. Státy Severoamerické vypsalý r. 1887 tuto konkurenci na stavbu podmořských lodic torpédových:

Má býti sestrojena lodice, která by jakožto minonoska na vodě měla rychlost 28 km (přes sedmáct mil), 13 mil vodou asi na metr, rychlost 13 mil, ve větší hloubce pak asi 9 mil za hodinu. Ponor musí býti možný nejméně na 55m pod hladinou vodní. Výkon jízdní má býti toho druhu, aby lodice na hladině nebo blízce povrchu mohla nepřetržitě plouti po 30 hodin a pak ještě ponořena po 2 hodiny a to plnou silou.

Konkurence později byla obnovena, ale teprve koncem r. 1895 rozhodnuta a to na prospěch Irčana Hollanda, jehož návrhy také v loděnici závodu Columbian Iron Works byly provedeny, tak že již v prosinci r. 1896 byl člun do vody puštěn.

Člun tento má tvar doutníku, na obou koncích přistředěného a jest na zádi opatřen dvěma vrutlemi, kormidlem a ploutvemi, které slouží dšlem za křídla, dšlem také k ponořování a vynořování lodí. Trup měří 34 y. délky a uprostřed 4 yardy největší tloušťky. Pokud se loď pohybuje na povrchu vody, váží 118.5 tun, naplní-li se její dutiny vodou, váží 138 tun, načez se buď jenom pod povrch neb do hloubky ponořuje.

I když lodice plove na povrchu vody, jest skoro celý trup ponořen, tak že toliko věž a komín nad

ŽIVOT V TÁBOŘE

má své příjemné i nepříjemné stránky. Příjemné vyznačuje nám návštěva obranců vlastní krásným pohlavím, nepříjemné jsou pak ony chvíle, jež unavujícímu cvičení věnovány jsou.

nemilosrdně. Za slovo dali až 7 měsíců žaláře. Němečtí soudci za to v Žatci a v Mostě šmahem německé násilníky buď propouštěli, aneb jen mírně je odsuzovali. Někteří čeští odsouzenci se odvolali z přisného rozsudku. A podnes čtyřem odvoláním dáno bylo místo a přísný rozsudek zrušen! Vida, jak se tedy u nás soudilo. . . .

Národní divadlo dáno internacionálům! Máme v Praze o kus ostudy národní víc. Správa Národního divadla, o níž je známo, že je v rukách ne právě povolných, povolila v sobotu před r. květnem představení internacionální sociální demokracii a národní dělnictvo s toužou žádostí odmítla. . . . Tak tedy internacionála pruská, která Čechům nadává "národní pitomci a národní blbci", bude mít blahovůli slavné divadelní správy svůj večer v národní naší kapliče, kterou si národ postavil.

Nová česká opera. Dle známého románu Jiráskova "Psohlavci" napsal spisovatel Šípek soujmené libretto, na něž velice působivou hudbu složil skladatel Kovářovič. Opera "Psohlavci" je dějem i náladou hudby úchvatná a řadí se k perlám naší národní opery.

1. květen bude v Praze a v Čechách tentokrátě všedělnickou oslavou. Je neděle z 1. máj osla-

vost lodních techniků, kteří se nyní zdvojeným úsilím o to zasazují, aby vhodná podmořská loď byla sestrojena, která by určitému účelu vyhovovala.

A takový účel, pro který by právě podmořská loď výborné služby konati mohla, jest dvojí. Jeden jest válečný, druhý pak záchran- ný.

Ve válečnictví bude podmořský člun doista záhy nejnebezpečnější útočnou zbraní i proti obrněným obrům lodním, kdežto při práci záchrané podmořský člun opět nám poskytne možnost, abychom se nejenom bezpečně do vodních hlubin odebrali, nýbrž se tam i po delší dobu zdržovali a rozmanitými pracemi zabývali. Budou to zajisté hlavně vyšetřovací a zvedací výkony na potopených lodích, nebo vůbec na mořském dně, které budou údělem nových těchto lodí.

Oběma těmito směry byly již hojně pokusy konány; a byt' prozatím žádný návrh dosud úplně a dokonale nevyhověl, doista nebudeme již dlouho čekati na uskutečnění obou těchto žádoucích vynálezů.

První podmořský člun válečný sestrojil již r. 1776 americký kapitán Bushnell za tím účelem, aby zničil nepřátelské lodstvo anglické. Člun ten poháněn byl vesly. Přes nedokonalé své zařízení vniknul přece pod anglickou řadovou loď Eagle a také podařilo se při-